

ES SAIG

ALGAIDA - Núm. 109 - GENER de 1990 - Preu: 100 ptes.

En aquest començament d'any vos felicitem amb aquesta particular versió de la història de Sant Antoni i el dimoni, sí, aquells que jugaven a trenta-u i al pobre dimoni sempre li tocava perdre. Per poc, però perdia.

(Dibuix de Víctor Andreu)

EDITORIAL

GUTTA CAVAT LAPIDEM

Davant el full de paper en blanc, ens trobam en el cas de cada mes: dir-vos unes paraules d'introducció a la revista. Vos confessam que hi ha mesos en què això se'ns fa costa amunt, el cervell està de vacances, la voluntat flaqueja i els temes que desfilen pel nostre cap l'autocrítica els va eliminant, uns per massa tractats, altres per escandalosos, altres per insignificants i altres per tants de motius com vulgueu imaginar. I al final ens trobam amb el buit més esglaiós.

És clar que tampoc no pretenem dir-vos coses noves. Ja la Bíblia ens recorda que "sota el sol, no hi ha res nou", que tot ja ha estat dit; per part nostra, el nostre acord amb l'afirmació bíblica és total. Diuen que la immensa majoria d'escrits es poden dividir en tres grups: el primer el formen els que es limiten a copiar el que ja s'ha dit en altres escrits; el segon, els que diuen el mateix passant en passiva el que estava en activa i viceversa; i el tercer, els que, en el seu intent de dir coses noves, no en diuen cap ni una de bona. El que més ens preocupa és caure en aquest tercer grup, que, per cert, és el més nombrós, el que més se sent, el que més renou fa. L'explicació que això sigui així sembla clara: haureu observat que, quan copejau un objecte, com més gros i més buit és aquest, més sona, més ressona, més retruny, de més lluny el senten.

Deixant de banda, per tant, qualsevol afany d'originalitat, vos volem imaginar a tots un bon començament d'any i de dècada. Segons uns, serà una dècada de ventura i prosperitat; altres creuen que, especialment per a Mallorca, significarà un retrocés i que la reculada serà espectacular. Dissortadament, les bruixes i bruixots que hem consultat es decanten unànimes cap a la segona opinió; i no oblidem que, en l'època dels ordinadors i la informàtica, les bruixes gaudeixen d'un crèdit més sòlid dia a dia.

Per a nosaltres, per a la revista, el 89 s'ha comportat molt bé: hem viscut la festa del número cent i hem vist un creixement de la revista en tots els aspectes (tirada, subscriptors, paginació...). El 90 també serà, si no hi ha cap denou, un any de festa i de commemoració: ens toca commemorar els deu anys de vida. I ho celebrarem, si tot va bé, amb una bona festa.

Però no passem l'arada davant el bou; ja diuen els pagesos que no hem de dir blat fins que estigui dins el sac i ben fermat. Estam convençuts que aquest blat no se'ns escaparà, però, mentrestant, vos convidam a veure'l com grana i com madura. La collita serà pel desembre d'aquest any que començam.

Ah! Ja haureu observat que el títol que hem posat a aquest editorial no hi lliga en absolut. I és que en principi volíem parlar de la importància que té ser constants, pacients, perseverants, tenaços, caparruts. Finalment, el títol només haurà servit per empenyar un poc.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear d'Algaida.

Revista mensual. D.L.P.M.1980

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador. Petra.

ES SAIG només es responsabilitza de l'editorial.

Dirigeix: Delfí Mulet

Administra: Llorenç Oliver

Mecanografia: Mireia Mulet

Col·laboren: Andreu Oliver, Pere Mulet, Alexandre Pizà, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Sastre, Guillem Andreu, Xesc Oliver, Miquel Fiolet, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Biel Bibiloni.

CALAIX DE SASTRE

JO, PER LA QUARTA VIA.

Si hem de fer cas a diaris, revistes, ràdios i televisions, és temps de posar-nos el vestit nou de la transcendència, propi dels dies assenyalats. Que aquesta vegada no només començam un any nou, sinó una dècada: els fabulosos, els inigualables... anys noranta! Ens recorden que per escriure la nova data no hem de canviar una xifra del número de l'any, sinó dues. I no vegis la importància que té aquesta aparent collonada! Un, dos, tres, sus!... I ja ha començat la temporada de caça de la filosofia futurista: Com seran els potets que menjaran els infants d'uè dels noranta? Aniran de marxa els joves del noranta? De quin material seran els gaiatos dels vells -perdó: de la tercera edat- dels noranta? I així successivament es va desenrotllant tot un floret de preguntes fonamentals, certament de resposta ben incerta.

Altres, potser davant la incapacitat d'endinsar-se dins un futur boirós, preferixen recórrer a l'anàlisi del passat recent. Per a ells, assenyats, abans de pensar en benvingudes, s'han de tributar els honors deguts a l'il·lustre visitant que se'n va. I així ens ha caigut damunt tota una poalada d'escrits i comentaris sobre els (...) vuitanta. Posau-hi, en els punts suspensius, l'adjectiu que més convengui: feliços (vuitanta), desastrosos (vuitanta), prehistòrics (vuitanta), postmoderns (vuitanta), melosos (vuitanta), fets (vuitanta)... De cadascú, segons com li hagi anat a la festa.

Per desgràcia, ja hem constatat que el canvi de dècada també permet una tercera via. Ni l'agosament d'endevinar el futur, ni el prendre partit d'interpretar, de valorar el passat: Els conformistes es resignen a condensar els vuitanta en una llarga llista de fets. I hala! Venga resums i resums. Venga llistes i més llistes. Fins a provocar-nos la badallada col·lectiva. Aleshores el comentador se n'entem -per qualche cosa ha estudiat psicologia de masses- i, considerat, anuncia que s'atura perquè el catàleg és avorrit, no perquè s'hagi acabat.

Ja heu ensumat, polissons i polissones, que existeix la quarta via. Que tancam una dècada i n'obrim una de nova? La copa de xampany ens servirà per desitjar-nos mútuament pau i ventura. I també per oblidar-nos dels malfats que diuen que s'acosta l'any 1992. I el 2000! Maresanta, la quantitat d'escrits detestables que això provocarà! Com per exemple, aquest que acabau de llegir.

M'HAN DIT QUE DIUEN

Encara no fa molt, sentírem comentaris ben favorables de l'actuació d'En Jaume Arnella i Els Solistes de la Costa, a principis del mes de desembre. Fou una sorpresa pels nombrosos assistents la possibilitat de passar una vetlada agradable, amb el somriure a la boca, tranquil·lament, assaborint l'espectacle d'un gran artista, que amb els seus romanços aconsegueix atreure l'atenció del públic. I el públic era de lo més variat que es pugui imaginar, gent molt jove i gent ben madura. Els "Solistes" aconseguiren al final que la gent s'animàs a ballar, i la vetlada fou ben completa. Molts trobaren que en Biel Majoral i els seus acompanyants haurien pogut cantar una mica més.

El que està ben clar és que una entitat com l'Okra Cultural necessita un local. La portassa d'En Sitjar va quedar francament bé, tant per la situació com per l'espai i cabuda de gent. Però sentírem que els responsables de l'Okra comentaven que no és pla haver de demanar favors cada vegada que volen programar un acte, sigui del tipus que sigui. Si el local que es fa per la tercera edat s'acaba aviat, i hi ha lloc per altres grups, és possible que aquest problema se solucioni; però n'hi ha per temps, i seria qüestió de trobar altres coses.

Una iniciativa del batle que ha estat ben acollida per molta gent ha estat la recollida de trastos vells que estaven tirats pels camins de foravila. Ara el que seria convenient és impedir que tornin a quedar com abans, i multar com sigui els que trobin tirant bagatge o trastos vells pels camins. Amb això convendria que tots els algaïdins féssim un poc de municipals (ells ja tenen prou feina amb la circulació i aparcaments pel poble) i denunciàssim la gent que tira trastos o fems per les voreres.

Com també hauríem de denunciar la gent que per fer el seu "árbol de Navidad" tallen pinotells, i, a més a més, sempre trien els que van més bons i més esponerosos. Hem de dir que de cada vegada es torna més al tradicional betlem. I volem plasmar aquí els nombrosos comentaris de lloança pel betlem de l'església i el seu "artista", En Rafel, que de cada any s'està superant.

I ara que hem parlat de pins, mos digueren que s'altre dia, amb unes escales llargues, tallaren totes les bosses dels pins de Sa Plaça i de Ses Escoles i les cremaren una per una. Molt bé pel batle. Fixau-vos que es la segona vegada que l'alabam, i això no és normal, però quan s'ho mereix, s'ho mereix. (Suposam que això de tallar les bosses ha estat iniciativa seva). Els entesos diuen que s'ha fet en el moment oportú i que ara només es tracta de fer qualche passada, si fa falta, amb una escopeta. Esperem que el problema de les "cuques" enguany no existesqui, o al manco tenguí una importància mínima.

No tot han de ser alabances pel batle, li haurem de recordar que fa molt de temps va dir públicament que les peces de marès per reconstruir el pou des Colomer estaven comanades. Ja hi ha temps de sobres d'haver-les fetes, a les peces, o d'haver canviat de "picapedrer". En sèrio, que ja és ben hora d'arreglar aquest lloc, i, ja que hi són, podrien llevar tots els indicadors que hi ha davant la creu, i si són necessaris posar-los darrera, i ja no farien tan lleig. Molta gent troba que aquell lloc és un dels racons més hermosos i de més caràcter del poble, i valdria la pena deixar-lo bé, quan es faci la restauració.

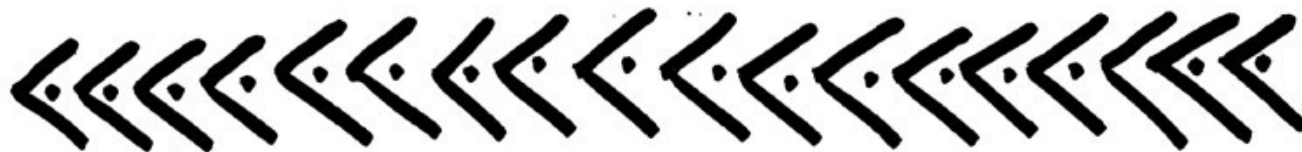

Les festes de Sant Honorat es presenten plenes d'actes de tot tipus. N'hi ha que troben que s'hi gasten massa dobbers, sobretot per un poble com Algaida que no és ric. Un dels actes que mou més comentaris, segurament perquè mou més gent, és l'actuació del grup "Es Cadafal"; ens ha arribat a l'orella bona que entre els components hi ha molt d'entusiasme, que s'ho passen bé, i, a més a més, els surt bé la comèdia. Llàstima que sempre hi ha d'haver qualche "emperò": que a Algaida no tenguem un lloc, un teatre o local suficient, per representar obres així.

No volem acabar sense denunciar, una vegada més, la situació vertaderament infernal de la circulació a Algaida. Fins ara parlàvem sobretot de Sa Plaça, però és que darrerament hi hem d'afegir tots els carrers dels voltants: S'Aigua, Sant Joan i Placeta, Colomer i Migdia, Sitjar, Església, fins i tot al carrer dels Cavallers ja és difícil passar-ne sense problemes. Un dia que això mateix passa a Llucmajor i a Campos, i fins i tot a Ciutat, amb tots els municipals que hi ha. Això no ens consola gens ni mica; molta gent està convençuda que amb una mica de vigilància el problema a lo millor no es resoldria del tot, però milloraria molt.

Com és incomprensible que, a punt d'acabar el segle XX, un poble pugui estar mesos i mesos amb un servei de telèfon propi de l'època en què teníem la central damunt es Bar Amengual, amb una telefonista que te marcava el número. Més ben dit, en aquells moments encara funcionava millor, perquè al final arribaves a comunicar, mentre que ara pots estar dies sense parlar amb Ciutat, per exemple. Aquesta darrera setmana de desembre, que va ploure una mica, tornàrem quedar incomunicats per complet. No sé si és problema d'Ajuntament o de que tot el poble faci un acte de força, però és ben necessari fer qualche cosa.

UN SORD

ELS LECTORS

ESCRIUEN

CARTA ALS REIS D'ORIENT

Senyors Reis d'Orient:

Estic tan fart de tot que ja no vos vull ni escriure cartes. "Vale tios"! Feis el que volgueu.

UN AL LOT GRAN

FESTES DE SANT HONORAT

AVANÇ DEL PROGRAMA DE FESTES

- Divendres, 12: Glosat a Sa Portassa a les 21'30 hores.
- Dissabte, 13: Fumada lenta en pipa a Cal Dimoni. A les 19'30.
21'-, El grup "Es Cadafal" representarà "Sa madona du es maneig" de Pere Capellà a l'antic Teatre Principal. C. Antoni Maura.
- Diumenge, 14: 18'-, Pregó de festes a l'església a càrrec de Gabriel Janer Manila.
18'30, també a l'església, concert pel Grup de Vent de l'Orquestra Simfònica de les Balears.
- Dilluns, 15: 18'-, a la Casa de la Vila, conferència de Gabriel Janer Manila sobre la figura de Pere Capellà.
19'-, passacarrers per la Banda de Música i els caparrots.
20'-, fogueró amb ximbombades, vi, revetla... Conjunt: "Música Nostra".
- Dimarts, 16: 10'-, proclamació de Pere Capellà com a Fill Il·lustre d'Algaida. Parlament d'Antoni Pons, batle d'Inca.
11'-, missa solemne amb el ball de l'oferta pels cossiers.
12'-, balls dels cossiers a la placeta de l'església.
12'30, refresc per a tot el poble.
18'30, a l'església, concert de la Banda de Música i de l'Orfeó "Castellitx".

CONFERÈNCIES:

- Dia 15 de gener, Gabriel Janer Manila sobre Pere Capellà.
- Dia 20 de gener, el P. Josep Amengual sobre el P. Gaspar Munar.
- Dia 27 de gener, Antoni Pérez Ramos sobre el Bisbe Miquel Salvà.
- Dia 3 de febrer, Sebastià Trias Mercant sobre el P. Bartomeu Pou.
- Totes aquestes conferències es faran a la Casa de la Vila a les 20'30, llevat de la primera que serà a les 18'- hores.

EL RACÓ DELS LLIBRES

DICCIONARI VERMELL

LLORENÇ CAPELLÀ

És una creença generalment acceptada que la humanitat actual aprecia la vida més que no ho feia en temps passats: les campanyes contra les tortures i els maltractes (inclús als animals), les accions per aconseguir l'abolició de la pena de mort i altres croades semblants així ho fan pensar. Tothom condemna -per posar uns exemples- els cruentos espectacles de l'amfiteatre romà, els focs purificadors dels actes de fe contra els jueus i les execucions públiques, sovint acompanyades de tortures, mutilacions i esquarteraments. Tot això és molt cert, però no podem oblidar que el segle actual ha estat testimoni dels genocidis més espectaculars i dels exterminis en massa més indiscriminats, sistemàtics i "científics". Ens trobam, per tant, davant una contradicció: d'una banda, la societat actual es mostra més conscienciada que mai per la dignificació de la vida; i de l'altra, assisteix a les bestieses més esborronadores de la seva història.

El llibre que comentam és document i testimoni d'una d'aquestes bestieses. Amb la particularitat que es va produir

en aquesta Mallorca nostra i no fa cap caramull gros d'anys, queden encara bastantes persones que participaren més o menys activament en aquest negre episodi. El llibre de Llorenç Capellà és un inventari de les víctimes mortals de la repressió durant la guerra civil a Mallorca.

La nòmina dels represaliats és llarga, massa llarga, i tots tenen nom, llinatges i malnom. I els detalls de la mort de cada un són esfereïdors. Per raons òbvies, l'autor calla els noms dels subjectes que li donaren la informació, però res no ens fa dubtar de l'objectivitat dels fets. Si bé la intenció bàsica del llibre -tal com diu l'autor- és la informació, no cal dir que hi ha denúncia i acusació; és inevitable.

El llibre que vos recomanam no és de lectura fàcil, és molt dur, molt amarg. Segurament haureu d'interrompre més d'una vegada la seva lectura amb un mal regust de boca. Així i tot, ni podem ignorar els fets que ens conta ni poden deixar-nos indiferents.

VÍCTOR MULET

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

L'actuació de Jaume Arnella i els Solistes de la Costa, dia 8 de desembre, va ser un èxit. Dins la portassa de Can Sitjar no hi cabia ningú més.

Volem aprofitar per donar les gràcies a la família Sitjar per haver estat tan amables de suplir la mancança de locals per fer actes públics. També hem d'expressar el nostre agraïment a la Banda Calderona per haver cedit el seu equip de so. Gràcies.

ACTIVITATS DEL MES DE GENER.

EXCURSIÓ:

Diumenge dia 14, excursió a SA FITA DES RAM. Apunteu-vos a Catalina Martorell (66.52.69) abans de divendres dia 12. Sortida a les 9 h. de Plaça.

Segons ens explica en Manuel Osuna, aquesta excursió és una de les moltes que es poden fer per la mola enclavada en els termes d'Esporles i Puigpunyent.

Aquesta mola està coberta per un espès bosc d'alzines, amb oliveres als seus baixos. Com tots els boscos de Mallorca està farcit de camins que eren vius en l'època dels carboners i que ara estan deteriorats o semiperduts.

Segurament començarem a pujar per Son Noguera i passarem pels Pins Vers i Sa Font des Tomassos. Deixarem l'olivar per entrar de ple dins el bosc per un camí de carro en bastant pendent; agafarem aviat altura, la qual ens permetrà gaudir d'una bona panoràmica. El mateix camí ens deixarà damunt Sa Fita que, malgrat la seva situació, no té bona vista.

Baixarem de Sa Fita per la part més plana del bosc superior, fins a trobar les Ermites Velles i Maristella. Anirem per la part nord per un caminet que ens durà fins al mirador del Castellet i després de passar per Sa Font des Rafal arribarem a Esporles.

Partirem d'una altura d'uns 450 m. i pujarem fins a 850. El recorregut té un total de sis quilòmetres.

SANT HONORAT

Pel fogueró convidam a tots els nostres socis a pa amb botifarró i llangonissa.

Divendres dia 26 a l'Ajuntament, presentació del DICCIONARI VERMELL de Llorenç Capellà, a les 21 hores.

SECCIÓ INFANTIL

Dissabte dia 16 de desembre organitzaren un sopar concurs. Hi participaren una vintena d'al.lots amb més plats dolços que salats.

Grup d'excursionistes davant
S'ermite de Castelló.

Els guanyadors foren: Ma. Coloma, millor plat dolç.

Tomeu Llompart, millor plat salat.

Cati des Forn de Sa Creu, plat més original.

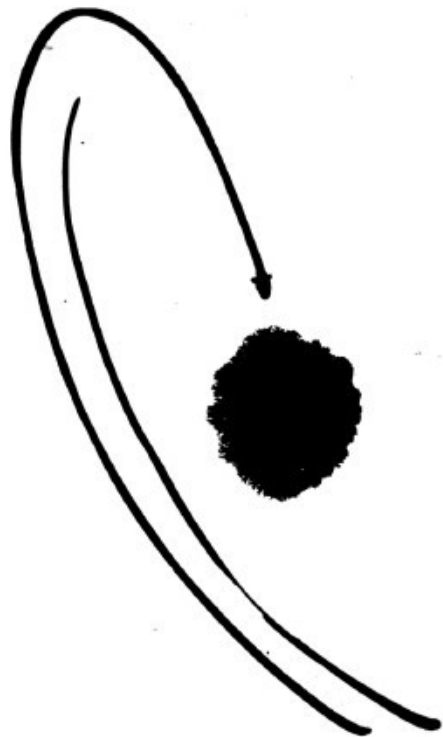
Pels propers mesos tenen previst fer una exposició de les seves obres d'art: pintura, ceràmica...

MOLTS D'ANYS PER A TOTHOM

Amb motiu de les festes nadalenques i del començament d'any hem rebut moltes felicitacions que agraim. A tots ells els retornam, multiplicats, els seus desitjos de pau, prosperitat, alegria i felicitat. De totes les felicitacions rebudes, hem cregut que vos agradaria conèixer aquesta del bon amic Llorenç Antich "Mora".

A nimats per l'esperança
N o manquin al seu costat
T ones de felicitat
I sacs plens de benaurança,
C oves de sana gaubança,
H ores de pau i bondat.

I que brillin les estrelles,
F ent més clara llum; ^{ssor}
E n la terra El Bon Pastor
R ecés doni a les ovelles;
N o basta fer meravelles,
A vui, un miracle escau:
N úvols blancs de blanca pau
D ominin tota la Terra,
E n el pla, costam i serra,
Z elant, també, nostre cau.

Solucions als mots encruats: Horitzontals: 1. Son Pericàs. 2. Eloi. àrida. 3. Gi. lumínic. 4. úvula. Vicó. 5. re-nals. rab. 6. érarialf. a. 7. tan. fre. a. 8. a. il. groga. 9. tem. sirill. 10. decoraràs.

Verticals: 1. seguretat. 2. olivera. ed. 3. no. unànime. 4. pillar. L. C. 5. E. ualif. so. 6. ram. sargir. 7. iriv. lerra. 8. cirirF. oir. 9. adicà. aglà. 10. sàcoba. als.

NOTICIARI

ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA

NOVA JUNTA DIRECTIVA

El passat dia 15 de desembre es va elegir a Sant Joan la nova Junta Directiva de L'Associació de Premsa Forana de Mallorca, ja que la Junta anterior havia completat els dos anys de mandat que assenyalen els estatuts.

Recordem que s'elegeix el president -el candidat més votat- i un equip de sis persones més que després ocupen els diferents càrrecs de la Junta. L'escrutini va donar com a president Carles Costa, de la revista "Sant Joan", que ja havia exercit aquest càrrec fa uns anys.

Els altres sis membres són: Gaspar Sabater ("Dijous"), Maria Galmés ("Cap Vermell"), Jaume Casasnoves ("La Veu de Sóller"), Rafel Ferrer ("Perlas y Cuevas"), Nofre Arbona ("Bona Pau") i Biel Fiol ("Montaura").

Alhora que donam l'enhorabona a la nova Junta i li desitjam encert, li oferim la nostra col.laboració.

PARRÒQUIA DE SANT PERE I SANT PAU

ALGAIDA

Orientacions i calendari pastoral.
Gener de 1990

Reunió dels Consells Pastorals de les parròquies solidàries:

Dia 9, dimarts, a les 9, a Montuïri.

Reunió dels pares que han de batiar els seus fills:

Dies 19 i 20 de febrer, a les 9.

Celebració del baptisme:

Dia 14, diumenge

Celebració de Sant Honorat:

Dia 16, a les 11 del matí, missa solemne. Predicarà Mn. Baltasar Morey.

Preparació pels pares dels nins que han de fer la Primera Comunió l'any 1990:

Dia 19, a les 9 del vespre, a sa Rectoria.

FLUVIOMETRE

La darrera setmana de l'any ha estat de pluges abundants, d'un ploure dolcet dolcet que ha fet que s'aprofitàs bé l'aigua, molt beneficiós pels camps. Les dades que vos donam del mes de desembre són incompletes, ja que només comprenen fins dia 29; precisament dia 30, dia en què escrivim aquesta nota, ha seguit plovent amb certa abundància. Fins dia 29, les pluges han estat de 63'8 litres.

De totes maneres, l'any 89 ha estat pobre, per baix de la mitja normal que és d'uns 550 litres. De gener a desembre (encara incomplet, com vos dèiem) han caigut 474 litres. Aquestes dades, com sempre, ens les proporciona el bon amic Gabriel Martorell.

Aquesta quantitat de 474 litres encara resulta més insatisfactòria si tenim en compte que prop de 160 litres corresponen a aquelles dues plogudes torrencials de principis de setembre que, precisament pel seu caràcter violent, no foren tan profitoses com si la terra se'ls hagués pogut beure a poc a poc.

ALGAIDA SENSE "STAND" A "BALEART 89"

A primers de desembre, en el Polígon de Llevant de Palma, es va celebrar "Balear 89", fira d'artesanía (tot el que s'oferia no ho era) i d'antiquaris de les Balears. Convidats pel departament de Cultura del Consell Insular, el nostre poble era representat per: Vidres Gordiola, per tots i totes coneguts, i les ocarines i gorrións de na Carme Hermoso, que des de fa més d'un any resideix al carrer des Sol d'Algaída.

Ens agradaria que el proper any Algaída pogués tenir el seu propi "stand", patrocinat pel nostre Ajuntament (el Consell dóna subvencions) i amb altres mostres de l'artesanía que s'està fent aquí: teixits, restauració de mobles, randes i brodat, etc.

ES CARRER BEN NET

- Madò Joana, que ja heu escrit sa carta als Reis?
-Ara és hora! No estic jo per cartes.
-O no hi creis amb els Reis?
-En segons quina casta de reis fa molts d'anys que vaig deixar-hi de creure.
-Idò jo sí que hi crec; sa llàstima és que hi hagi tanta de gent com vós.
-Per què?
-Perquè també heu deixat de creure en ses persones.
-I ara què dius? Què té que veure amb tot això?
-I vós féreu un curset de psicologia per correspondència?
-Sí, però no m'ensenyaren totes aquestes bajanades.
-Perquè es curset que féreu era per yupis.
-Jesús, quines paraulotes que dius. Jo només sé que sa propaganda des curset posava "Asegúrese el futuro en sólo tres semanas", i jo, fotre, amb lo barato que van ses ametles i lo poc que dóna sa pagesia, m'hi vaig apuntar.
-Vós, com sempre, tan materialista.
-He de pensar amb ses velleses.
-Ara mos hem desviat des tema.
-Bé, i tu, per què dius que no crec amb ses persones?
-Perquè pens que creure amb els reis és un símbol. Que entre moltes altres coses és no esser egoista i mirar pel benestar dels altres.
-Tot això són bajanades.
-Idò jo perts que si es que mos governen creguessin un poc amb els reis tot aniria molt millor. Mirarien un poc més pes poble.
-Bé, i què els hi has demanat?
-Moltes de coses, i sa llàstima és que cada any els deman lo mateix.
-Idò ja ho deus tenir molt repetit.
-No m'han fet ni punyetero cas.
-I dius que encara hi creus?
-Són ells que no hi creuen amb els reis.
-Si no t'expliques millor no entenc res. Qui són ells?
-Ja vos ho he dit abans, que es nostres governants són com vós, no pensen amb sos altres.
-I què els hi demanes?
-Només que complerquin lo que prometeren quan se presentaren a ses eleccions.
-Ja hi tornam a ser. Adéu.
-Adéu.

SA GRANERA

NOTES D'ART

AURORA CAÑER, Bearn. Ciutat.

Escultures. Hi ha un canvi notable al tractament de les formes, més lliures i suggerents que abans.

SALON DE OTOÑO. Ciutat.

Una vegada més manifestam l'equivocació d'aquest tipus de certàmens. Hem llegit a la premsa local les tensions i problemes que s'hi han generat. Entenem que aquest no és el camí per ajudar l'art ni els artistes.

RUS, Art Nou. Ciutat.

La seva estètica és molt coneguda, àmpliament utilitzada per multitud d'artistes; ens esforçam per trobar la seva empremta personal.

"ABSENCIA", Molí d'En Xina. Algaida.

Es el resultat d'un treball emprès fa mesos per dotze artistes. Hi ha tot tipus de solucions; algunes, entenem, superficials; altres, de caràcter lúdic i altres amb molta profunditat.

"6a", Sa Llotja. Ciutat.

Una instal·lació impecable per mostrar els treballs de diversos artistes realitzats els últims 7 anys al taller "6a". Obra gràfica, en diferents tècniques, especialment litografia; un denominador comú: ús de la tècnica en el seu més estricte sentit ortodox; creiem que això dóna rigidesa a les obres (massa impremta) i poc marge per a l'artista creatiu.

ANTONI CARDONA, ANTONI DE CÚBER i JAUME PINYA, Antiga fàbrica de Ca'n Puig. Sóller.

Just anunciar aquesta exposició que pensam que pot significar qualche novetat dins el panorama (avorrit) actual.

HANS HARTUNG, ha mort a les Antibes.

Va començar amb pintura impressionista; després, al 1922, començà l'abstracció. La visió d'obres de Kandinsky va reforçar la idea de seguir en aquesta direcció. Les seves obres formen una trama de pinzellades cal·ligràfiques, quasi sempre obscures sobre un fons clar. Les seves obres no duen títol, es diferencien per nombres.

TÓFOL SASTRE, Altair. Ciutat.

Pintura. Colors i textures configuren espais primaris. Hi ha quelcom d'iniciàtic en aquestes pintures. Per al nostre gust trobam a faltar un poc més de sobrietat, espais per als silencis i dramatisme.

CENTRE CULTURAL DE "SA NOSTRA". Ciutat.

Important espai per acollir iniciatives culturals, donar-les projecció i difusió. Les exposicions que inauguren (fotografia i pintura) poden indicar una línia d'actuació; en el cas de la pintura és mirar-se massa el llombrígol.

"GRAVATS", Molí d'En Xina. Algaida.

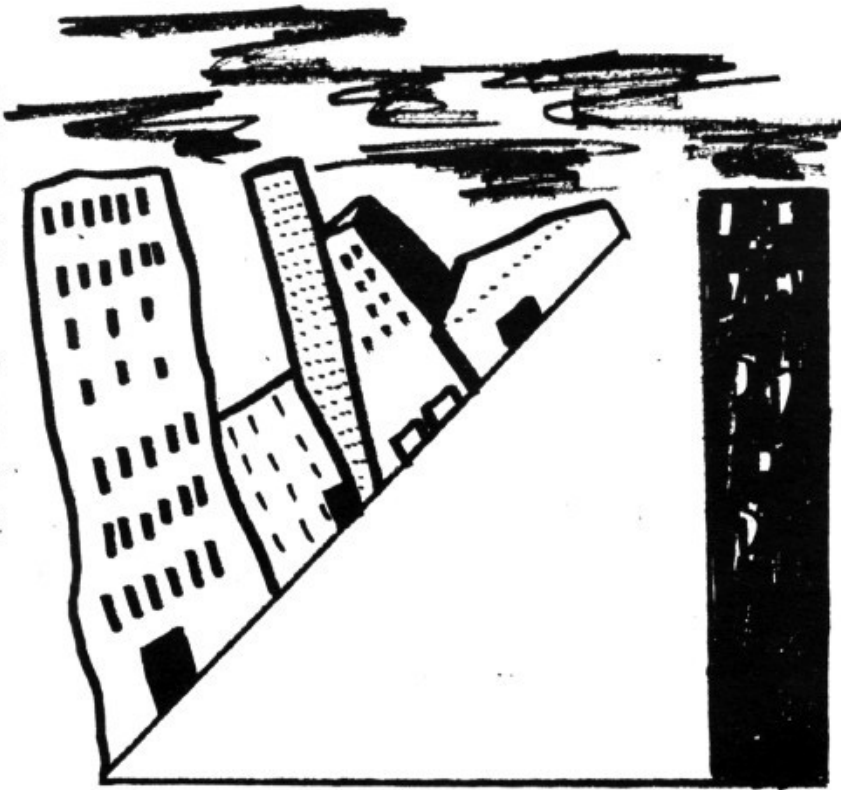
Vuit artistes exposen llurs treballs realitzats al Molí. Es tracta de gravats calcogràfics, monotips i tècniques alternatives d'estampació.

VATSARI

ANAVA PEL CARRER I A VN CANTO' VN VELL ESCUPIA A LA PORTA D'VN BANC. MÉS LLUNY HI HAVIA VN RESTORÁN TANCAT, MÉS AVALL EL BAR EN REFORMES, VAIG DEMANAR VN BOCATA ANXUVES I VNA CANYA. A LA SORTIDA VAIG VÈURE VNA SENYORA QUE TRÈPITJAVA VNA MERDA QUE VN CANET HAVIA CAGAT FEIA VN MOMENT L'ALTRE CARRER ERA MÉS AMPLE I LES TENDES MENYS CUTRES.

CAMINANT

...DES D'VN ENTRAESOL VNA DONA ESPULSAVA VNA ESTORA I TOT ES VA OMPLIR DE BONA I PELS. QUAN VAIG ARRIBAR A L'OFICINA DE L'ATUR VAIG DECIDIR INSCRUIRE'M. AL' ABOCADOR HI AMUNTUNAVEN EL FEMS. EL DIVINENGE ANIRÉ A MISSA.

CAMINANT.

NOTÍCIES D'ARXIU

TABAC (ANY 1702)

Recordem que la paraula estanc significa "monopoli estatal de l'explotació i venda de determinats productes"; entre aquests productes hi trobam el tabac, la sal, la pólvora i altres. El que passa és que la paraula estanc s'ha especialitzat en l'accepció d'estanc del tabac i per això reben aquest nom els establiments que venen aquest producte.

L'estanc o monopoli del tabac és molt antic i ben aviat es va convertir en un dels més importants impostos indirectes. Per això es va regular el seu funcionament i es varen fixar càstics severos contra els qui incomplissin les lleis preceptives. Així i tot, sembla que molta gent en sembrava per al seu ús particular "amb notable disminució del dit dret universal que fonc introduït per benefici públic".

El document que comentam i transcrivim en part correspon a l'any 1702 i són uns capítols del Virrei i Capità General Francisco Miquel de Pueyo que intensifiquen els càstics contra els infractors; com veureu, les penes són ben dures.

"Primerament s'estatueix, ordena i mana a tothom generalment de qualsevol condició o estament sia que d'avui en avant no gos ni presumisca sembrar en tota la part del pnt. Regne Illa en terres així pròpies com alienes tabac ni fer-ne sembrar en poc ni en molt ni encara en jardins ni corrals de cases sots pena de 10 anys de desterro del pnt. Regne; i de ser arrencat el tabac encontinent que serà vist sembrat sens haver-se de menester altra provisió de jutge sinó en execució del pnt. Capítol i subsegüent decret i finalment

de 300 lliures aplicadores i dividides per ara com en el capítol 49 se conté ultra altres reservades al albitre de Su Ilma. segons la gravetat del negoci..."

"Item estatueix, ordena i mana que ninguna persona de qualsevol grau, condició o estament sia puga tenir en poc o en molt en son poder i casa ni en ninguna part de la pnt. Isla tabac de fulla seca ni verda cullit en la pnt. Isla..."

El tercer capítol diu que com que "l'experiència hage ensenyat que venint algun cas que requereix de promptitud en la execució no se troba Algosir que vulla executar operació alguna sens tenir primer ordre de Su Ilma. i en lo interim aconsegueix alguna vegada perdre l'ocasió; per ço ara Su Ilma. auxiliant la jurisdicció del jutge executor de la Universitat dóna en virtut del pnt. Capítol i subsegüent decret permís a qualsevol Algosir que elegequen los conductors o administradors de l'estanc de fer executar tot lo que instaran dits conductors o administradors sens necessitar altre ministre de altra ordre especial a més de la general i perpètua que en virtut del dit pnt. capítol se li concedeix..." Les penes s'aplicaran "segons la qualitat de la persona i gravetat del negoci i la quantitat amb què serà trobat..."

Desconeixem fins a quin punt aquests capítols contribuïren a minvar o eliminar el frau que es cometia en perjudici de l'estanc del tabac.

PERE MULET

La secció NOTÍCIES D'ARXIU és molt antiga dins aquesta revista, però no ha tingut mai una regularitat ni una periodicitat estricta. A partir d'ara, procurarem comentar cada mes qualque notícia del nostre Arxiu Municipal. Ho farem sense seguir un ordre ni cronològic ni temàtic, simplement cercant aquells detalls que considerem interessants o simplement curiosos i rars.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Gabriel Oliver Pujol, que va morir dia 5 de desembre als 84 anys.

Bartomeu Mairata Palmer, va morir dia 8 de novembre i només tenia 33 anys.

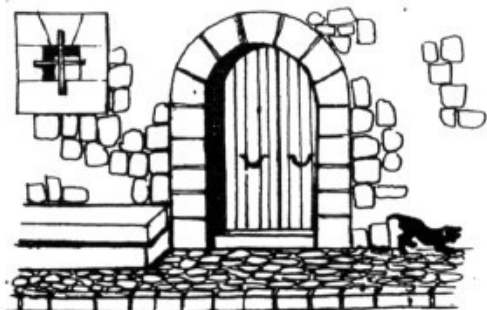
Guillem Sastre Juan, ens va deixar dia 16 de desembre als 78 anys.

NAIXEMENT

Catalina Perelló Munar, filla d'Antoni i Jerònia. Va néixer dia 25 de novembre.

Vos hem malavesat perquè casi sempre vos identificam les persones que figuren en les fotos antigues que vos oferim; aquesta vegada vos deixam aquesta feina. A veure quantes n'identificau.

LES NOSTRES POSSESSIONS

avui : SON VERDERA

El topònim d'aquesta possessió està format per la partícula Son -contracció de ço d'En- i el llinatge català Verdera, que prové del llatí "viridiaria" i significa lloc verd d'herba o de fullatge. Està situada al centre del Quarter III, vora el Camí de Muntanya i confronta a tramuntana amb Sa Basseta, Sa Vinya i amb terres que foren del Sen Pirris (el de la cançó famosa); a ponent amb establits antics de la mateixa possessió i amb un trosset de Son Xigala; a migjorn amb el camí de Sa Comuna i altres establits que sorgiren de Son Verdera; i a llevant amb Can Vistós, que la separa del Camí de Muntanya i que també és una altra desmembració de Son Verdera.

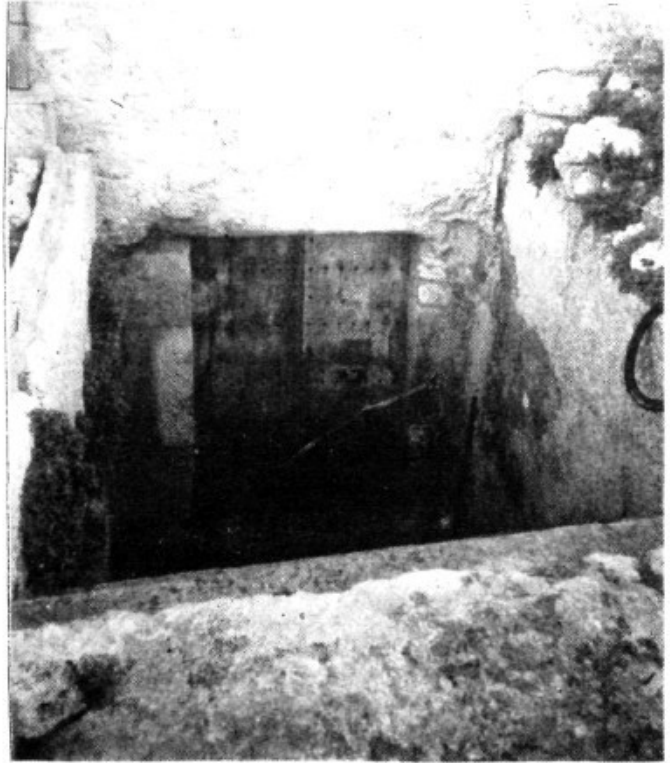
Pel cadastre de l'any 1603 sabem que per aquell temps va pertànyer a Jaume Sastre, que tenia estimada la possessió en 1500 lliures. Un altre cadastre corresponent a l'any 1626 ens assabenta que el propietari titular de Son Verdera era Llorenç Sastre, segurament fill de l'anterior, estimant-li una renda anual de 280 lliures.

Son Verdera és una de les 48 possessions algaidines que figuren al mapa del Cardenal despuig confeccionat durant l'any 1784. Cin anys després (1789), D. Jeroni de Berard al seu llibre dedicat als pobles de Mallorca ens descriu que Son Verdera produïa blat, vinya i ramaderia, figurant aleshores com a propietari el Sr. Bauçà de Ciutat.

L'extensió de Son Verdera era antigament molt més gran que l'actual; segons fonts orals tenia prop de 125 quarterades, amb límits que incloïen l'actual Son Maiolí, ja tocant a Sa Comuna. Si tenim en compte que els primers establits que es feren a Sa Comuna tengueren lloc a partir de l'any 1783, podem deduir que fins aquesta data la possessió de Son Verdera era la frontera natural entre la "civilització" representada per les terres de cultiu i la natura verge poblada de bosc, o sia, "l'Al-guayda" dels àrabs que havia donat nom al nostre terme. Els segles XVIII i XIX dugueren una gran decadència a Son Verdera que li feu minvar extraordinàriament la seva extensió, quedant reduïda a només 20 quarterades a principis del present segle; n'era propietària Catalina Oliver Castell, que descendia de Ciutat, casada a Son Gustí i que per herència familiar havia rebut la possessió. Després passà al seu fill Josep Mulet Oliver, que havia nascut el 18 de novembre de 1891 i en fou propietari fins a la seva mort l'any 1956, deixant Son Verdera al seu fill Nadal Mulet Barceló, propietari actual, fadrí, que en el seu testament ha feta hereva la seva neboda Francisca Capellà Mulet. En temps de l'amo'n Pep

compraren tres quarterades a un tal Pou de Sant Jordi, que procedien d'un antic establiment de la possessió. Posteriorment l'amo'n Nadal comprà una altra quarterada al costat de les anteriors, procedent d'una llegítima de Son Miquel Joan, que completa les 24 quarterades actuals de Son Verdera. Tot el terreny és conradís, encara que magre, llevat de dues quarterades de pleta i dues de pinar.

Les cases, vistes de lluny, semblen de grans dimensions i és que en realitat són dues vivendes afegides: les que antigament eren dels "senyors" són les que actualment estan habitades i les altres, que avui serveixen com a magatzem, eren l'habitable dels amos. Aquestes darreres, "ses cases velles", varen haver de restaurarles fa una 15 o 16 anys, perquè el sostre s'esfondrava; al mateix temps construïren al seu davant un aljub per recollir l'aigua de pluja de la nova teulada. Les cases dels amos, les que ara habiten, no han sofert quasi modificacions, si exceptuam el canvi del pinte antic de la cuina, que fou substituït per un escalfapanxes ara fa uns 12 anys, i la col·locació d'unes vidrieres al portal forà amb bastiment metàl·lic que estèticament no hi lliguen massa. De data molt més anterior, en temps de l'amo'n Pep, construïren a un lateral de les cases un

accés escalonat que condueix al soterrani inferior (vegeu fotografies), cobert de volta, que serviria per a facilitar l'emmagatzemament del gra. Fou una mala experiència perquè la humitat els va podrir la collita i, allixonats, no n'hi guardaren mai més. Aquest soterrani, -que també té un altre accés interior, mitjançant un portelló, vora l'arc entre aiguavessos-, és testimoni de quan a Son Verdera tenien moltes quarterades de vinya i feien vi, inclús per a vendre. La darrera quarterada de vinya que quedava, després de l'epidèmia de la fil·loxera, fou arrabassada ara fa quasi 50 anys pel Sen Miquel "Maria". Prop d'aquesta escalonada exterior del celler, hi ha la cisterna de les cases, que damunt el seu capell aguanta les plaques solars que proveeixen d'electricitat a la possessió.

Vora les cases velles hi ha l'antic estable, les solls de porcs i una vaqueria, avui tot en desús, perquè únicament dediquen les pastures a la guarda d'ovelles que oscil·la entre 25-35 unitats de bestiar. Davant les cases hi ha un parell de grans exemplars d'alzines ("quercus ilex") que el temps i les ventades han anat empetitint. DE la mateixa esplanada rocosa de davant el frontis principal neix el cap-rec que seguint el camí que passa vora la paret de la tanca de S'Era mena a un grandió aljub (vegeu fotos), situat a uns tres-

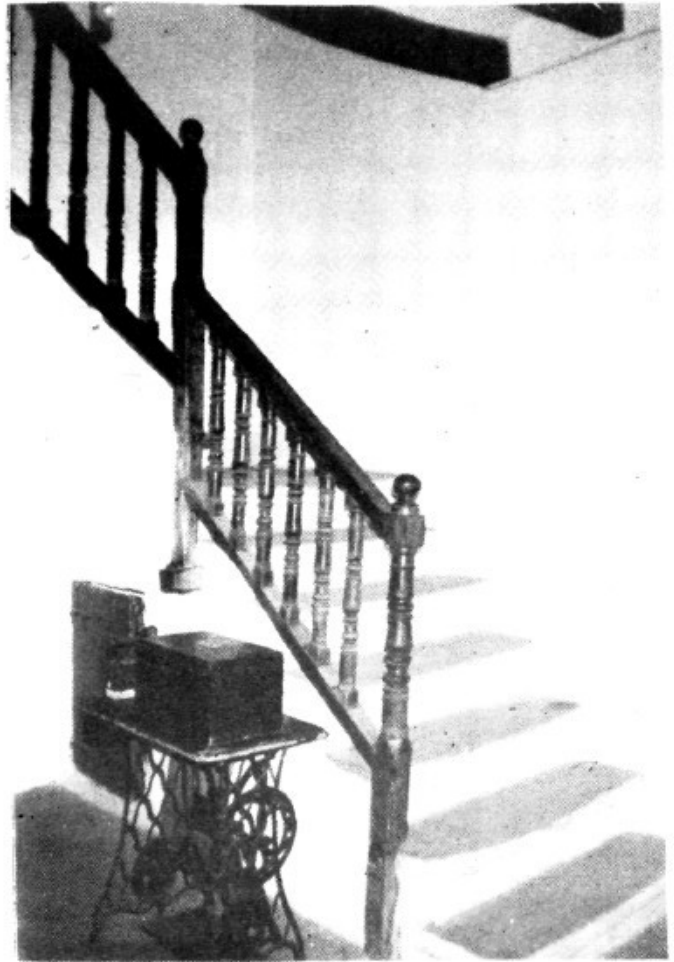
cents metres, rost avall, allunyat de les cases. Fonts orals diuen que és un dels més grans del nostre terme; està cobert de volta, que sobresurt per damunt la paret de la tanca; té una llargària aproximada de 30 metres, per uns 6 d'amplada i 4 de profunditat. Serveix per ja regar, mitjançant un motor extractor, l'hortet casolà de la possessió.

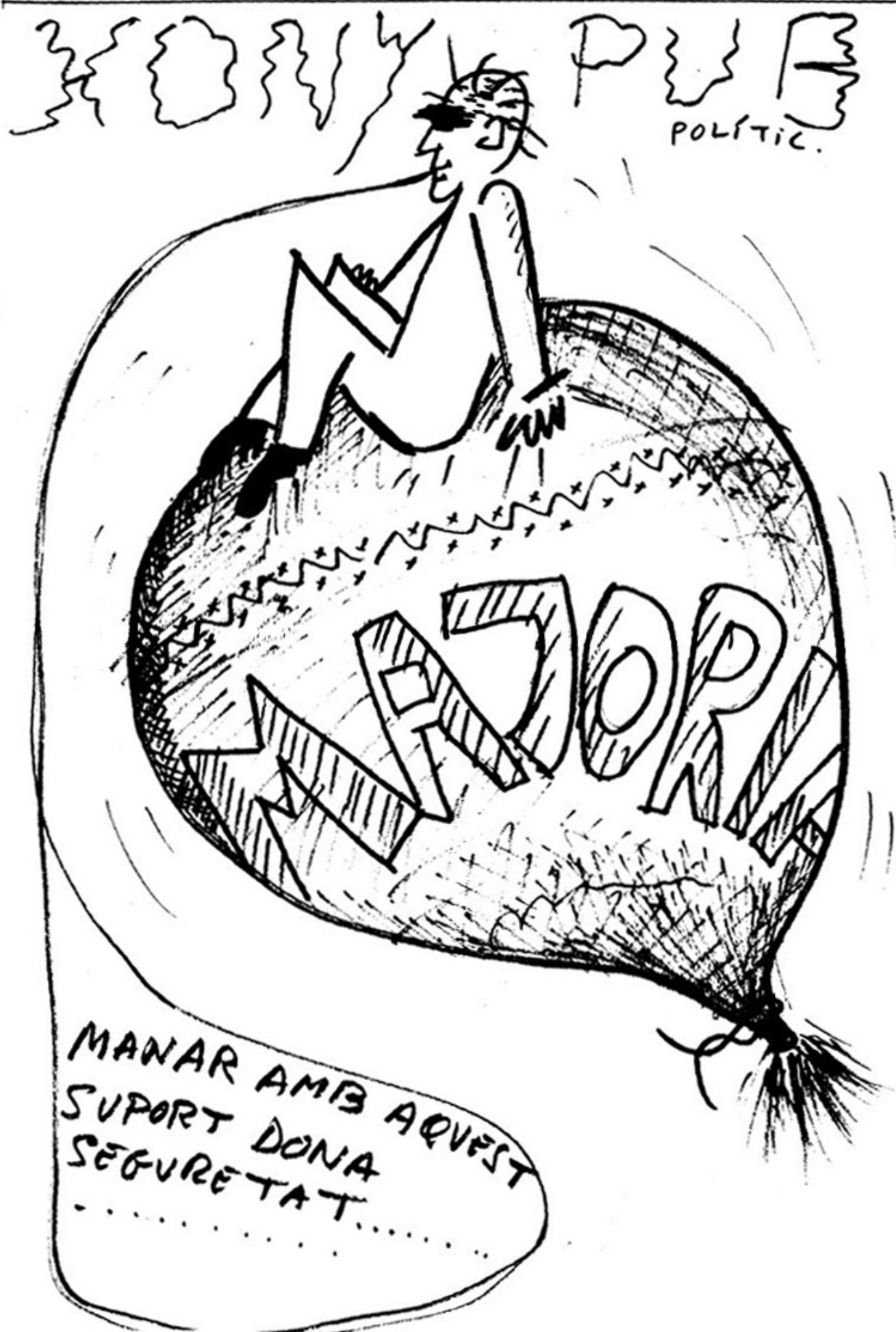
Els topònims principals de Son Verdadera són: Sa Tanca de S'Era, d'unes 4 o 5 quarterades; "Es Figuerà", de dues i mitja; "Darrera Ses Cases", també de 2'5 quarterades; i Es Pinar i Sa Pleta, ambdós de 2 quarterades. La principal treta, a part de la guarda d'ovelles, són les ametlles que un any de bon esplet sol arribar a 45-50 sacs, equivalents a uns 2.000 quilos. Per cuidar les terres o la ramaderia de Son Verdadera en temps primer tenien misatge, jornalier o porquer. Mon pare, en Guillem Fiolet (a. c. s.) em contava que hi va estar llogat devers l'any 1925 o 26; l'amo'n Nadal encara se'n recorda que a l'estiu nedaven dins la pica, vora l'aljub.

I ja per acabar despedirem Son Verdadera, possessió més humil potser que d'altres del nostre terme, però que conserva el seu encant, amb unes estrofes de la tradició oral popular que diuen així:

-Tu que no havies segat
a escarada a Son Verdadera?
-No hi ha racó ni vorera
que no el tenguin tot sembrat.

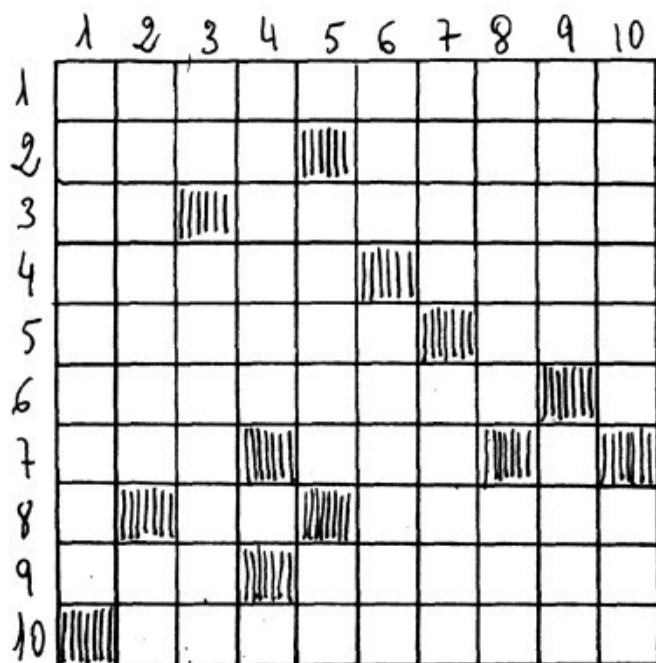
Text i fotografies: MIQUEL SASTRE "FIOLET"

PASSATEMPS

Horitzontals. 1. Topònim d'Algaida. 2. Nom de persona i de campana. Seca, estèril. 3. Malnom d'Algaida, i també nom d'una creu de terme. Lluminós, brillant. 4. Campaneta, gargamelló. Malnom d'Algaida, i també nom d'una creu de terme. 5. Relatiu als ronyons. Establiment de begudes (al revés). 6. Oloraré, ensumaré (al revés). Vocal. 7. Adverbi de quantitat. Brida, brilla. Vocal. 8. Vocal. Forma de pronom personal (al revés). Grogosa, esgrogueïda. 9. Té por. Plantes de la família de les iridàcies (al revés). 10. Adornaràs, engalanaràs.

Verticals. 1. Fermeza, confiança. 2. Arbre de la família de les oleàcies. Preposició (al revés). 3. Negació. Concorde, conforme. 4. Robar, prendre. Cinquanta. Cent. 5. Punt cardinal. Endevinau, intuïu (al revés). Animal planígrad (al revés). 6. Gran extensió d'aigua salada (al revés). Apedaçar. 7. Giri, tombi (al revés). Òrgan de fixació de les plantes superiors (al revés). 8. Poeta tràgic grec (al revés). Percebre, escoltar. 9. Avinagrada, picant (al revés). Fruit de l'alzina. 10. Buidàs, vessàs (al revés). Contracció.

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 9.

ELSOIARAL
MNEOPPOLO
TAREASMZA
SETCAPAIG
RSSAPENNA
EEALSTIAL
LDLEBERAE
ULLAARLSG
ANUTGRQVR
UEATOETSA
HMEMVLESS
NREVALAAT

Sopa de lletres

Es tracta de localitzar el nom de deu arbres i arbusts comuns a les nostres garrigues. Amb les lletres que vos sobrin llegireu dos versos de Salvador Espriu.

Solució a la passada sopa de lletres. Una vegada eliminats els deu sinònims de baralla, podeu llegir: "Fes que siguin segurs els ponts del diàleg / i mira de comprendre i estimar". (Salvador Espriu).

EL RACÓ DE LA MÚSICA

ACTUACIÓ DE JAUME ARNELLA

Tal com vos havíem anunciat, en Jaume Arnella i Els Solistes de la Costa actuaren el passat dia 8 a Algaida. Gràcies a que en Toni Sitjar va deixar la seva portassa a la gent de l'Obra Cultural, que eren qui organitzaven l'acte, vàrem poder assistir a una vetlada que no oblidarem fàcilment: en Jaume ens va contar la tràgica i trista història de la Dama de Reus, el drama de la Francisca Ferrera, ens va recordar que el problema tan actual del "Tabaco" ja ve d'anys enrera, que els amors i desamors de la Pepa Dormidora es poden traslladar amb vigència als nostres dies. La seva maleta plena de romanços va activar la nostra fantasia i durant un parell d'hores vàrem esser personatges actius de raptos, guerres, aplecs, conquestes, traïcions...

Després Els Solistes de la Costa (Toni Oro al clarinet i Ferran Martínez a l'acordió) ens van fer ballar amb els sons extrets amb tanta tècnica i sensibilitat dels seus instruments i dels seus cors. No varen esser molts els qui s'animaren a moure un poc el cos, però els més decidits s'ho passaren d'allò més bé.

Per tot això crec necessari donar les gràcies i la més càlida enhorabona a tots els que feren possible gaudir d'aquesta vetlada a la gent d'Algaida.

ACTUACIONS A SINEU

Tant la Banda Calderona com S'Orquestrina d'Algaida actuaren a Sineu, a la discoteca NYET (antic cinema de Sineu) a finals de novembre i començament de desembre.

Foren unes bones actuacions, encara que no hi va haver la gent que tothom esperava.

UN BON REGAL

Per aquests dies en què acostumam fer-nos regals, vos recomanem un llibre pels aficionats a la música: "Una història de la Cançó", de Josep Porter-Moix, editat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Llegint-lo recordareu o bé coneixereu els començaments de la Nova Cançó i com va anar creixent, evolucionant i caminant aquest moviment musical, impregnat de lluita social i política.

DELFI MULET

Julipira

ANY I
Nº: 10

REVISTA DEL COR, LA MELSA I EL FETGE

Proposicions en Cos i Anima

\$ MAGDALENA Picapedrera.
Pelvillo. REF. "x"

\$ MAGDALENA Picapedrera.
Paleta catalana.

\$ MAGDALENA Picapedrera.
T'enrajolaré el teu
cos.

\$ MAGDALENA Picapedrera.
C/ Constructors No.69

& MEGA-MAGDALENA. Ser-
vei informatitzat.

& MEGA- MAGDALENA.
Et tocaré la tecla.

& MEGA-MAGDALENA. Byt,
Byt, Hurra!

% ROSITA: Ja estic far-
ta de Magdalenes!

% ROSITA: Només són bo-
nes per mullar!

% ROSITA: Canvia la be-
renada amb el meu jar-
dí.

% CLUB CINEMASCOPE.
MAGDALENA LOQUELVIE-
TOSELLEVO. Una besada
de pel·lícula.

% CLUB CINEMASCOPE.
MAGDALENA CASABLAN-
CA, just abans de
Son Ferriol.

% CLUB CINEMASCOPE.
MAGDALENA MURIERON
CONLASBOTASPUESTAS
Plaer amb calçat.

1/2 ET VOLS SENTIR im-
potent? Vine a Pa-
namà!

1/2 VOLS TENIR GENT a
dinar a ca teva
fora haver-los
convidat? Vine al
Panamá!

en els moments que més ho necessites.
Gràcies, màquines! xxx

del que podríem parlar i no deim res perquè
ens avorreix

PODRIEM parlar de la música

PODRIEM parlar de la música
que vendrà la propera dè-
cada, però preferim no
parlar-ne.

PODRIEM parlar, si fóssim una revista normal, de la predicció astrològica pel 1990, però no ho fem. Ens avorreix.

PODRIEM parlar de la Telefò
nica, però val més que
comproveu el seu funcionament
vostros mateixos.

PODRIEM parlar i dir, ben
convençuts, que amb En
Rigam vivíem millor.

PODRIEM parlar del que passa-
ra al món, però tenim una
inflamació a Romania i ens
fa mal el Panamà.

SOPA FARCIDA DE NADAL

Després podreu llegir una cançó, gran èxit aquests darrers 10 anys.

Julipari

Secció fictícia
d'ES SAIG

Dirigeix: Carles Sol.

Col. laboren:

Albert Siquesí.

Gabinet Mèdic de Xefardejos

Magdalena Corasson

Benet Alegre

Magdalena Miraquefaig

i tot el potentíssim equip
de la redacció.

REVISTA JUTUPIRI.

EDITA: La Ganyota. Edicions.

IMPRIMEIX: Impta. Sa Carussa.

Cotons, pards, pils, conillet,
ous, poms, gortis, pells, cigs-
ls, xexs, plats, julfverd.

NOTES:

PINA

Primer de tot, volem desitjar-vos que hageu passat unes bones festes de Nadal i Cap d'any i que l'any que hem vist començar el vegem també acabar amb salut i alegria.

Per començar, podríem fer referència al temps que ha fet, del qual jo diria que ha estat un bon temps, principalment pel camp que serà el que primer sortirà guanyant per llavors poder fer-ho noltros també. Ha plogut com feia temps que no ho vèiem, seguit i amb força, de tal manera que les canals han rajat ferm i les cisternes hauran pujat de nivell. És un gust sortir a passejar i trobar tots els sementers verds i plens de pastura, i sentir l'olor a banyat del camp, de les pedres, de les fonolleres, i veure també guaitar per entre les esparregueres qualche petit espàrec. És un gust, com vos dic, anar a passejar pels nostres camins després d'un parell de dies de bona aigua, intentant esquivar els mil i un bassiots que hi ha i que duren i duren després de molts de dies, i comprovar com el número d'ells augmenta a pesar dels esforços que la grava es veu obligada a fer perquè no es coneguin tant.

Malauradament, ha estat també notícia aquesta temporada les continuades visites (ni esperades ni desitjades i, per desgràcia, tampoc desbaratades) dels famosos lladres que han vist en les nostres cases una bona peça d'on treure sempre profit; i així varen intentar entrar a Can Tano, i ho feren a Can Norat i a sa Botiga Nova; i els nostres inquietants amics de les fosques segueixen venint i deixant-se sentir, sempre per lo vist els mateixos, sempre impunement sense una mala patrulla que els faci ombra, pegant cops aquí i allà i assaltant inclús bancs com a Sencelles, a Santa Eugènia i fins i tot a S'Indioteria, barriada ciutadana. Però mentre ells van fent de les seves (sort que encara tenim sa pell sencera), no mos queda més remei que tancar tot lo fort que sapiguem i esperar que es torbi en arribar l'hora de la seva visita.

La veritat és que ja està bé de tanta intranquil·litat i inseguretat, sense que els qui ens han de recolzar s'esforcin el més mínim; i el que seria més greu (i no ho podem descartar) seria que ens prenguéssim la justícia per la nostra mà, amb les conseqüències que això suposa.

Dues o tres consideracions per acabar i que fan referència a les obres que s'han fet i que es fan a la pista poliesportiva i al cementiri. De la primera voldria dir que me sembla molt bé que es tanqui per evitar "gamberrades", o que les instal·lacions es facin malbé, o que la pilota pugui sortir del camp quan es juga; però crec que una cosa són els dies feiners i una altra ben diferent els dies de festa en què tots, grans i petits, tenen dret a anar a fer els seus jocs tan lliurament com vulguin, ajustant-se a uns horaris i a unes normes per a la conservació del material, que se suposa que és de tot el poble. Fent referència a ella, també crec que s'hauria de considerar per un futur lo més proper possible, dotar-la de tots els medis tècnics per poder emprar-la en qualsevol moment i hora. Amb això vull dir que estaria bé que d'aquí a uns quants mesos tengués un bon sistema d'enllumenat per poder jugar, com fins ara es fa cada dimarts a Lloret, quan s'ha acabat la jornada i el sol fa un parell d'hores que ens ha fuit. La imatge tant de la pista com del camp de futbol (sempre infrautilitzat) milloraria si se replenassin tots els munts de pedres i demés materials, que són un problema per a les persones que hi van a passejar o pels nins que hi van a jugar, essent al mateix temps perillosos per qualsevol que s'hi acosti ja que no tenen altre profit que el de no fer-ne gens. També convendria tenir-hi una mica més arreglat el que temps enrera es va dir "parc infantil", però que avui en dia el podríem batejar "circuit de trial", degut a que són altres els qui en treuen profit, més motoritzats i amb manco ganes d'enfilar-se o engronsar-se que els més petits per als quals estava pensat aquest espai.

Comentar seguidament les obres del cementiri les quals comporten l'adobament dels dos portals i el terracament de les parets on no hi ha nínxols amb el sistema de deixar la pedra vista i que sembla que queda molt bé. El que no hi ha quedat tant és el portal de darrera on s'hi ha col·locat una creu que podria fer perillar l'estabilitat dels maressos damunt els quals està aferrada per lo grossa i poc refinada que l'han feta, sense deixar de pensar ni per un moment que el resultat podria haver estat un altre d'haver-ho volgut. El que sí ha quedat bé, i així ho volem reconèixer, és el portal principal que, terracat i adobat completament amb ciment mallorquí, té un aire molt més sol·lome que no tenia abans. Això no lleva que trobi que les obres es queden un poc curtes, encara que desconec la magnitud de les mateixes, però estic segur que tampoc no li vendria gens malament una bona mà de mestre a les parets de fora de la capelleta on nombrosos crivells amenacen tan antiga construcció.

Igual que he parlat de com millorar la imatge del camp de futbol, voldria parlar també de com fer-ho amb el cementeri. Primerament voldria fer referència al camí, que de cada dia es troba pitjor, on hi ha munts de pedres que fa temps que no hi haurien de ser però que encara hi són, així com també brutícies que se van escampant com si per aquí no véssim en tot l'any els recollidors del fems. Pens que com a primera mesura s'haurien de llevar tots els munts a que hem fet referència i donar-li una bona netejada tant de les mates que hi torna haver com de totes les altres brutícies (botelles, pots, sabates velles, electrodomèstics, etc) que afloren per damunt les pedres i la vegetació, i pensar de fer-li amb el temps una bona paret seca per donar-li l'aire de vertader camí que hauria de tenir. Crec que se podria fer tot un projecte de reconversió, ja dic que amb parets a cada costat i fins i tot un parell de pedrissos per poder-hi seure així com també arbres frondosos i una bona il·luminació permanent a les nits fins al mateix portal, com he vist que fan a tants altres pobles, ja que aquesta és una altra de les entrades de Pina que convé tenir tant cuidada i arreglada com ho han d'estar les altres.

Passant a un altre tema, voldria parlar de la primera festa de l'any passada la dels Reis, i que és la de Sant Antoni que s'espera que sigui més sonada que no ho fou la passada; no estaria de més fer una mica de festeta extra amb qualche conjunt que hi posàs la seva música i amb balls i jocs on la gent pogués participar de valent. No crec que sigui aspirar a massa tenint en compte que les nostres festes són més fruit de la improvisació que de la generositat de l'Ajuntament, que mai en podrà brevejar, al manco amb els pobles més petits sotmesos a ell.

Ja per acabar, feim una petita referència a les passades Matines, que foren un èxit: allà es va veure que el qui fa de veres la festa és el poble amb els seus cants, quan llegeix, quan fa el sermó de la calenda per boca d'un dels més petits, quan canta la Sibil·la una nina tampoc no massa gran, quan es representa el Naixement i l'Adoració dels Pastorets. I això és el que va passar quan vérem els més petits fent a la perfecció els seus papers, amb autèntica maestria, essent mereixedors en tot moment dels nostres reconeguts aplaudiments i admiracions tant per ells com pels pares i educadors que en tot moment els varen animar i apoiar.

GORLEM ANDREU

ESPORTS

ESCACS

Palma Bahía-Algaida 4-0
Algaida-P. Ponent 1'5-2'5

Aquests són els resultats aconseguits en els play-off d'ascens per l'equip representatiu del nostre poble aquest passat mes de desembre.

Amb aquests resultats ja podem dir que l'Algaida no ha ascendit de categoria si bé hem de tenir en compte que el grup en què ha pres part ha resultat més potent del que pareixia en un principi.

Com ja informàrem el mes passat, dia 16 de desembre al restaurant Oasis es dugueren a terme unes partides simultànies d'escacs amb la participació de l'actual campiona del món, la soviètica Maia Chiburdawidze contra 24 jugadors, la majoria del nostre poble.

Els resultats varen ser de 23 partides guanyades per la campiona i només en una va fer taules, la que jugava contra en Mateu Blando.

Jornada molt brillant en la qual els aficionats a aquest esport-ciència disfrutaren aprofitant la presència de la campiona russa, dins el marc de l'estada a Mallorca dels jugadors soviètics per disputar l'Open de Balears.

FUTBOL

El passat mes de desembre l'equip de Primera Regional va aconseguir aquests resultats:

P. Pollença-Algaida 1-1
Algaida-Andratx 2-0
Cas Concos-Algaida 4-0

Com podeu veure, s'ha produït una millora en quant a resultats i tots esperam que l'equip s'assenti i comenci a pujar llocs a la classificació.

VETERANS:

Els resultats dels veterans d'Algaida, Auto-escola Levante, han estat:
Ciclos Marin-A.Levante 1-1
H.Helios-A.Levante 6-0
Sóller-A.Levante 3-1
A.Levante-Pap.Ferrer 1-1

Lo més destacat és la derrota dels nostres veterans dins Sóller, ja que l'equip de la vall no havia guanyat cap partit. I llavors diuen que no som bons al.lots!

JUVENILS

Els marcadors dels partits jugats pels juvenils són:

Sant Marçal-Algaida 2-4
Algaida-Montuïri 2-2
Algaida-Ses Salines 3-2

Com podeu veure, els resultats de final d'any han estat bons; esperam que durant l'any nou continuï aquest bon fer dels juvenets.

JOCES ESCOLARS

Com cada any, les nostres escoles participen en els jocs escolars i ho fan en les següents disciplines:

Atletisme, 8 equips
Futbol-sala, 4 equips
Handbol, 4 equips
Voleibol, 14 equips
Tennis taula, 2 equips
Escacs, 2 equips

Durant aquest mes de gener i coincidint amb les festes de Sant Honorat comencen les diferents competicions de la comarca de Montuïri on estan inte-

grades les escoles d'Algaida. Aquest és el programa:

Divendres dia 12 de gener a partir de les 15 h, 1ª trobada d'escacs amb participació d'alumnes de Verge Montisíon, Escola Nova de Porreres, Joan Mas de Montuïri, Lloret, Sineu, Sta. Eugènia i Algaida.

Primer partit futbol femení aleví:

Algaida-Sta. Eugènia

Futbol infantil masculí:

Algaida-Sineu

Handbol infantil masculí

Algaida-Sineu

Voleibol federat:

Les nostres escoles tenen

un equip federat de voleibol infantil femení que ja ha començat la competició amb aquest resultats:

Jafuda Cresques-Algaida 1-3
Algaida-La Salle P. d'Inca

1-3
Sta. Mònica-Algaida 0-3

A la Fira de sa perdiu de Montuïri es varen celebrar uns amistosos:

Benjamí 3er. i 4rt.

Montuïri-Algaida 4-2

Aleví 5è i 6è:

Montuïri-Algaida 3-4

Infantil 7è i 8è:

Montuïri-Algaida 2-5

PIPERS

Dia 13 de gener s'orga-

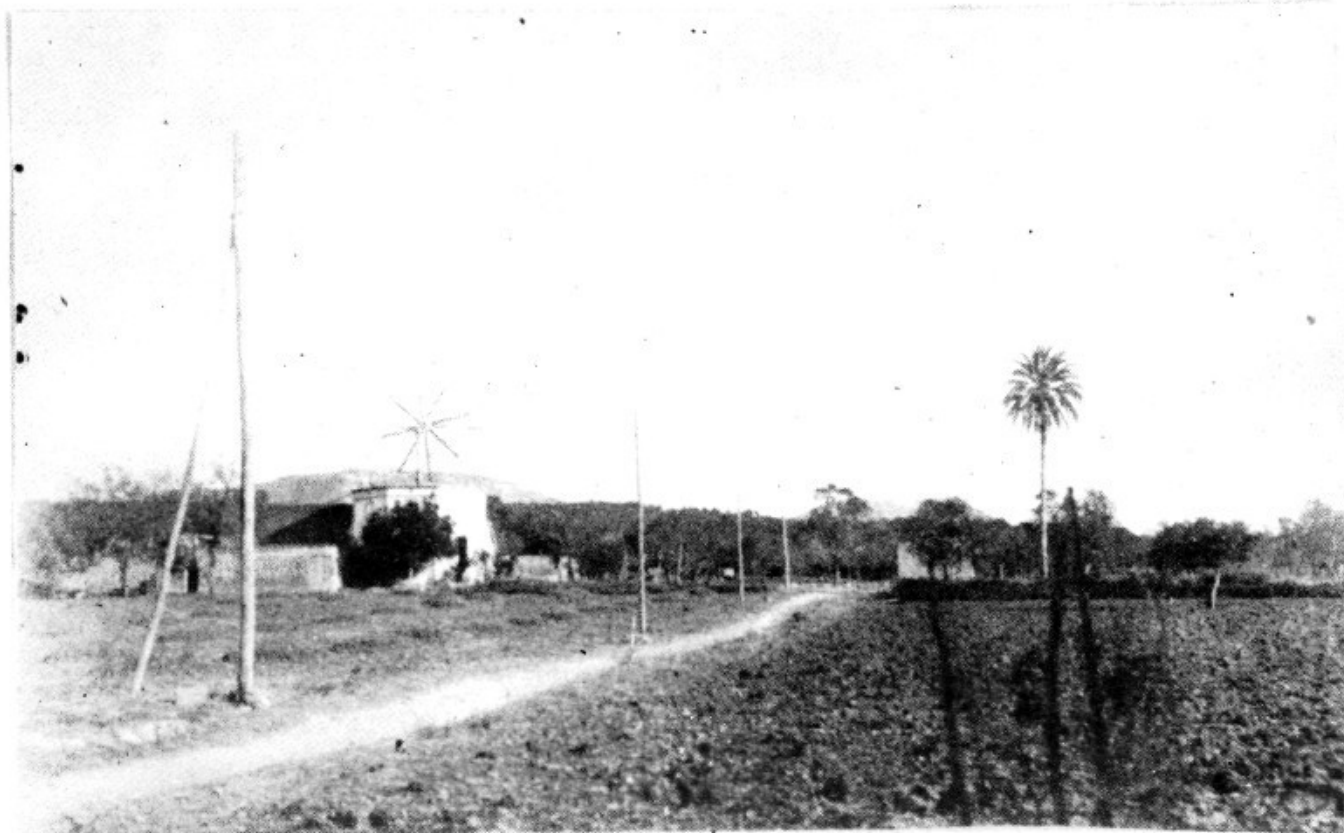
nitza la X fumada lenta en pipa de Sant Honorat.

Enguany es fa a Cal Dimoni i s'espera un centenar d'amics fumadors en aquesta veterana prova. Recordem que és la segona en importància de l'Estat espanyol després del Campionat Nacional.

En aquesta ocasió es fumarà tabac suec de la marca Borkum Riff; i les pipes seran de Ibèrica de Pipes S.A. (IBERPIPSA).

La prova començarà a les 19'30 h.

JOAN TROBAT

A pesar que estigui bastant canviat, segurament haureu identificat el lloc: Es tracta de la farinera vella vista des del corral de Can Mulet.

L' AIGUA ES MOLT DESITJADA

Per no tenir que sofrir
sa manco d'aigua un dia,
es mando acordaria
dins plaça un pou fer-hi
i per també es rentar-hi
grosses piques hi posaren;
ses bísties allà abeuraven
i bota per repartir.

I així es poble algaidí
estava assegurat
i un dipòsit molt gran
abaix sa plaça es fer-hi.
Tothom sempre se'n serví
i cap moment l'acabaren.
D'aquest líquid s'emplearen,
cap algaidí va patir.

A dins cada poble hi ha
ses seves necessitats
i són ben pocs que han pensat
els assumptes arreglar;
per servir el cos humà
s'aigua molt se necessita;
és cosa que se precisa
per poder-nos aguantar.

Té tota prioritat
s'aigua durant sa vida;
aquest líquid se precisa,
no pot esser descuidat.
Altres temps fou replegat
i es guardava dins cisternes;
no anava, no, de berbes,
era un cas molt delicat.

Sa gent se modernitzà
a dins noves estructures
i a casa ses seves dutxes
molta gent se n'hi posà.
D'aquest modo començà
a fer consum extremat;
lo que es 'via arreplegat
en ben poc temps s'acabà.

Un homo a Algaida hi hagué
que tenia molta vista;
va seguir aquesta pista
d'un forat ben fondo fer;
va dir: -Aigua trobaré
de vena molt preciosa,
serà feina molt gelosa,
però m'hi dedicaré.

Mil nou-cents quaranta-tres,
un algaidí molt valent,
don Pedro Ramon Cardell
va començar s'endemès;
picons de bastant de pes
per cent quaranta pams enfondir;
sa bona aigua va acudir,
se va complir lo promès.

Després d'uns anys passats
es clot se va perforar
per poder aigua trobar
i va donar resultat;
camions, també veïnat
des líquid tots se servien;
d'aquest modo se vivien
sense cap dificultat.

Guillem i Joan Oliver
de terreno disponien,
idees les pegarien
de fer un forat aiguer;
i l'aigua comparegué
molt dolça per poder beure;
ningú s'ho podia creure,
el seixanta-nou se feu.

Sa idea li pegà
també a en Biel Ramona;
era ell una persona
que a lo modern s'inclinà;
es negoci li tirà
per esser molt creatiu;
va dir: -Jo tenc un gros riu
a dins mon propi solar.

No se va equivocar;
el germà Pep senyalava
es punt a on se trobava
i de veritat encertà.
La va comercialitzar
i molt de tubo estendria;
a Ses Maioles duria
lo que en es poble sobrà.

A s'hort de Can Mulet hi havia
un safareig imponent,
d'Algaida molta de gent
es diumenges nedaria;
com que molta aigua tenia
l'empleaven per regar,
s'hi feia bon melonar,
bon pebre i albergínia.

Acaba a la plana següent.

UNA XERRADETA... (acabament)

que un bon regal va ser una sobrassada; passava que es porc s'acabava per ses cases abans d'hora i una sobrassada queia molt bé.

S'homo guanyava 6 pessetes cada dia per s'ofici que tenia: era paredador, feia paret. Molts només guanyaven un duro.

Hi havia pocs doblers. Només compràvem un poc de carn es diumenges. Es carnisers mataven un xot i no l'acabaven. Llavors, es dilluns, anaven a ses quatre cases més riques a veure si el venien.

No es podia deixar un jornal. Quan es meu fill va combregar jo el vaig acompanyar i s'homo va anar a fer feina. No feien festa ni res.

Es meu fill va anar a escola a ca Ses Monges i de molt petit va dur molta d'idea amb sa música; va anar a aprendre solfa a S'Adrogueria amb D. Gabriel. Ell també va voler aprendre s'ofici de son pare, va ser paredador.

Quan es fill feia es servici li enviàvem plata i un caixó amb menjar.

Quan privaren enviar plata, s'homo anava a Lluçmajor per girar-li doblers. Va estar tres anys sense venir, eren uns anys dolents.

-Trobam, madò Sebastiana, que conservau una bona memòria. Això és d'admirar en una persona que s'acosta en es cent anys; per cert, com vos agradaria celebrar-los?

-No sé si hi arribaré. Si hi arrib i puc triar m'agradaria no fer cap festa, perquè tantmateix n'hi haurà que no hi podran esser.

Una profunda tristor entela els ulls d'aquesta dona perquè té es pensament posat en persones estimades que ha perdut.

-De totes maneres, noltros volem desitjar-vos molts anys i, sobretot, que la salut acompanyi. A veure si aquest dolor a ses cames que aquests dies vos molesta ferm, afluixa.

Gràcies per aquesta xerradeta, madò Sebastiana.

JERÒNIA OLIVER

En Tugores sondejà
dins terreno que tenia
i molta d'aigua trobaria
per vendre i ell regar;
és ver que va ajudar
an es poble algaidí,
anaven a cercar-n'hi
i cap moment va davallar.

Un terreno posseïa
el senyor Joan Mulet,
estava aferradet
d'Algaida a sa sortida;
a sa vorera tenia
sa mateixa carretera,
sense costar gens de pena
en s'aigua ell pensaria.

Un moment se decidí
es terreno perforar
i sa sort li ajudà
i s'aigua li va sortir;
alegria va tenir
contemplant el gros cabdal
com una aigua mineral
don Joan l'assaborí.

L'any quaranta se trobà
i cap moment li ha fallat;
ell sempre se n'ha cuidat
per problemes evitar;
molta cola allà s'hi fa
amb molt grossos camions
i sa gent de tots contorns
bé se'n pot aprofitar.

En Ramona s'estengué
de forma exorbitant
i ara s'aigua va faltant,
no la tens quan l'has mester;
molts de quilòmetres té
sa tan llarga tuberia,
molta piscina es faria
tudant aigua a lo trutger.

Quatre pous hi ha a Algaida
que serveixen a sa gent,
no han fallat cap moment,
n'és aigua de bona classe.
Si aquest raig d'aigua fallava
un gros problema hi hauria;
es ritme canviaria
i es sofriria un gran trauma.

CLIMENT GARAU

UNA XERRADETA AMB...

madò SEBASTIANA "MERRIS"

Ara que acaba un any i en comença un altre, hem volgut conversar una estoneta amb la persona viva d'Algaida que més canvis d'any ha viscut. És una dona, nom Sebastiana Mulet Oliver i és coneguda per madò Sebastiana Merris. Segur que si passau sovint per carrer des Cavallers estau acostumats a veure aquesta doneta senzilla, vestida de negre i carregada d'espates però amb aspecte de persona forta, que suporta molt bé es pas des temps.

-Per començar, podeu dir-nos quan vàreu néixer?

-Vaig néixer dia 10 d'octubre, però ara no me'n record de quin any. Tenc 98 anys.

-Idò si feim comptes, vàreu néixer l'any 1891, encara no havia començat aquest segle.

Heu viscut sempre a Algaida?

-Sí, no he fuita mai d'aquí.

-I de Mallorca, n'heu sortit mai?

-No. A Ciutat sí que hi anàvem, en carro, i llavors en ses diligències que posaren en Ramon Saletes i en Miquel Reus.

-Si provau de fer memòria i pensau en quan éreu molt jove, què recordau d'aquell temps? Han canviat molt ses coses?

-Tot ha canviat tant! Quan jo era petita es nins se llogaven de porquer i ses nines anaven a ca Ses Monges, per poc temps, perquè quan podien guanyar un velló també se llogaven.

A deu anys vaig anar a muntanya, a collir oliva, amb una germana de ma mare. Es jornal eren 2 cèntims d'oli i 2 reals. Jèiem a una sala amb palla i cuinàvem es diumenges.

Per ses Set Setmanes (quaresma) vaig tornar per aprendre ses oracions per combregar.

De més gran vaig aprendre a cosir i cosia per altri. Encara ara tenc sa màquina.

-Quin divertiments tenia es jovent?

-Hi havia pocs divertiments. Tot era cosa de l'Església. Es joves passejàvem i també aplegats a una casa, amb una guitarra, passàvem sa vetlada. Record es cine mut de damunt ca na Mena i es darrers dies. A vegades, quan anàvem a entrecavar, ets enamorats venien i fèiem bulla.

-Vos casàreu i...?

-Sí, crec que em vaig casar devers es vint-i-tres anys. Va fer es dinar sa madona de Binicomprat a can Tropell Jove, en es racó, allà on ara hi ha

un banc. Vàrem comprar un xot a l'amo en Joan de Son Roig i el vàrem haver de pagar noltros, es joves, perquè es pares si feien quatre mobles ja anava bé.

Quan vàrem ser casats férem volta amb una panera amb dolcetes i suc per beure. Convidàvem es parents i coneguts i ells donaven qualche cosa. Me'n record

Segueix a la plana anterior.